

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА
Верховний Архієпископ Києво-Галицький

Вих. ВА 22/151

Аркуш 1 із 7-х

«Перемагай зло добром!» (Рим. 12, 21)

Послання Синоду Єпископів
Української Греко-Католицької Церкви 2022 року
до духовенства, монашества та мирян УГКЦ
і всіх людей доброї волі

*Ніхто неспроможен любити більше, ніж тоді,
коли він за своїх друзів своє життя віддає (Ів. 15, 13).*

Дорогі в Христі!

Уже п'ятий місяць на українській землі йде широкомасштабна жорстока війна. Вона прийшла непроханою і віроломною ще 2014 року, а починаючи з 24 лютого ворог скинув усі свої дотеперішні маски та відкрито нищить Україну.

Російська армія вбиває невинних і гвалтує беззахисних, викрадає дітей і депортує окупованих, катує ув'язнених і морить голодом заблокованих, краде вирощене нами збіжжя і мародерствує в наших оселях, анексує землі й нищить захоплені підприємства, обстрілює мирні міста і тероризує мешканців. Російське керівництво прагне зруйнувати українську державність і позбавити нас нашого імені. «Їхні очі та їхнє серце тільки й дбають про наживу, а ще про те, як би кров безвинну пролити та як би утиск і насильство чинити» (Єр. 22, 17). Знову, як і в XX столітті, територія нашої Батьківщини перетворилася на «криваві землі».

Цю війну ми рішуче засуджуємо! Бо «огидна Господеві дорога злого» (Прип. 15, 9). Цю агресію проти України світ має моральний обов'язок відвернути!

Наміри агресора явно геноцидні: тактика ведення війни з перших днів показує, що він воює не з армією, а з народом. Росія намагається задовольнити свої імперські апетити: її керівництво вважає Україну колонією, недодержавою, яка не гідна місця на політичній мапі світу. Щоб бути великою, імперії потрібні колонії – поневолені, підкорені землі, ресурси, раби. Колоніальна геноцидна логіка диктує тактику випаленої землі, яка не шкодує нікого і нічого. Ні літня людина, ні вагітна жінка, ні немовлятко в пологовому будинку, ні діти, які ховаються в театрі, не є для неї святістю. Жодна історична пам'ятка чи індустріальне місто, житловий будинок із сотнями мешканців чи гектари достиглого зерна не є для неї цінністю. Всіх і все можна нищити

«раді поставлених задач». Щоденно весь світ у заціпенінні споглядає варварство, моральний занепад і нищість нападників. Україна ж захищається, бо її народ раз і назавжди відмовився стати рабом, прагне просто вільно жити Богом даним життям та Богом даною гідністю. Цього ніхто не сміє в нього відібрати – так говорить Господь.

Україна не бажає підкорити чи принизити росію. Вона хоче, щоб сусід-агресор – який має у 28 разів більшу територію, що простягається на 11 часових зонах, і майже в чотири рази більше населення – припинив свої столітні спроби поневолення і нищення України, звільнився від патології імперіалізму і став правовою державою, що поважає права інших. Злодій має піти з нашої хати! Російська Православна Церква має припинити ідеологічно пропагувати ересь «руського міра»! У час, коли різні християнські Церкви з покайнням переосмислюють свою історичну роль у політиці колоніалізму і практиці рабства, РПЦ провадить своїх вірних у моральну пітьму насилля, загарбництва і воєнних злочинів. Сіль звітріла, а світло перестало світити (пор. Мт. 5, 13–16).

Війна загарбника спричинила в нашій країні гуманітарну і екологічну катастрофу, економічну і демографічну кризу. За п'ять місяців Україну покинули до дев'яти мільйонів мешканців, зокрема два мільйони дорослих і дітей були примусово вивезені окупантом до росії, і близько семи мільйонів змушені стати внутрішніми переселенцями, 15,6 мільйона потребують гуманітарної підтримки. Тисячі сімей розділені кілометрами і кордонами. Число вдів і сиріт щодня зростає. Агресор робить усе, щоб перетворити нашу Батьківщину на територію, не придатну для життя, залишаються спустілими міста і райони. Масштаби цього масивного демографічного зсуву нам годі охопити, але його наслідки ми відчуватимемо десятиліттями.

Трагедія війни безпосередньо боляче зранила нашу Церкву. Частина наших парафій окупована і сплюндрована. Зрештою, за останні століття щоразу, коли черевик російського окупанта – чи то царського, чи то радянського, чи путінського – ступав на нашу землю, Українська Греко-Католицька Церква була переслідувана та нищена. Проте вона щоразу, даючи свідчення віри і витривалості в переслідуваннях, з Господньої волі з новою силою відновлювалася. Віримо і знаємо, що так буде і цього разу. Висловлюємо солідарність і підтримку нашим єпископам, священникам, богопосвяченим особам, мирянам, які перебувають на лінії боїв та на окупованих територіях або змушені були покинути свої помешкання і парафії. Віримо, що ви повернетесь до рідних місць, і наші парафії відродяться і розвиватимуться. Висловлюємо слова братерства і солідарності римо-католикам, православним, протестантам, євреям і мусульманам України, які перебувають під смертельною загрозою не менше від нас. Ми стоїмо разом!

Несподіваними навіть для багатьох українців, не кажучи вже про інші країни, стали мужність і єдність нашого народу в обстоюванні своєї незалежності. Героїчний військовий спротив, самовідданість і жертвність добровольців та волонтерів, єдність і однастайність релігійних громад, що перетворилися на важливі осередки

взаємодопомоги та любові до ближнього, доводять, що такий народ поневолити неможливо.

Вони хотіли поховати нас, але не знали, що ми – насіння. Це прислів'я стало гаслом нескореності, живучості та сили протистояння труднощам, які демонструють українці. Воно перегукується з висловом християнського письменника Тертуліана: «Кров мучеників – насіння Церкви». Ми схилиємо голови перед усіма, хто приніс і приносить себе в жертву, щоб захищати невинних, боронити правду, обстоювати Богом дану священну людську гідність.

Велика болісна жертва, оскільки вона правдива і пасхальна, дає рясні, життєдайні плоди. Серед смерті, яку повсюдно сіє ворог, використовуючи весь арсенал злоби і ненависті, проростають паростки неосяжної сили і шляхетності. Бог запалив душі українців вірою в перемогу Божої правди. В епоху диктатури релятивізму українці чітко називають речі своїми іменами: є істина, добро, принципи і цінності, за якими слід жити і за які можна навіть померти, а є брехня і лукаве зло. Україна об'єднала Європу, зцілюючи її тріщини, і надихнула людей доброї волі в усьому світі. Перед очима людства оживає Святе Письмо, і Господь історії увиразнює чудо: Давид протистоїть Голіату. Українські воїни, які захищають від навали рідні міста, життя рідних і близьких, свободу та гідність народу, разом з Давидом кажуть: «Ти йдеш на мене з мечем і довгим списом і коротким. Я ж іду на тебе в ім'я Господа Сил... якого ти зневажив» (1 Сам. 17, 45). Ми висловлюємо щире визнання всім, хто жертвовно стоїть за правду і справедливість.

Дякуємо отцям-капеланам, які, ризикуючи життям, перебувають поруч із нашими захисниками, моляться з ними, несуть їм Христа та дбають про гуманітарну підтримку.

Через страждання і відчайдушну боротьбу за своє існування Україна стала епіцентром глобальних змін. У багатьох людей і народів спадає полуда з очей: стає зрозумілим, що дешеві ресурси не варті підтримки диктаторів; що світова система безпеки ослаблюється і мир є під загрозою, якщо заради добробуту не звертати уваги на Божі принципи і поведінку порушників; що жодна людина чи країна не є далеким островом, а все людство на різних рівнях взаємопов'язане, і якщо чиниться несправедливість щодо однієї країни – інші не можуть бути байдужими. «Ніколи знову» з історичного гасла перетворюється на моральний імператив.

З волі Божої правда увиразнилася, а брехня – зів'яла, бо «ніяка брехня не походить від правди» (1 Ів. 2, 21). Сам факт нічим не спровокованої агресії з боку росії, підкріплений военними злочинами російських окупантів, викликав у світі величезну хвилю підтримки українців. Безпрецедентний рівень гуманітарної допомоги біженцям і тимчасово переміщеним особам є автентичним свідченням християнської любові: «Біженцем був, і ви Мене прийняли; в біді був, і ви прийшли до Мене» (пор. Мт. 25, 35-36). За цю гостинність і щедрість різних народів, Церков, єпископів, священників, монахів і монахинь, мирян і людей доброї волі в різних країнах на різних континентах висловлюємо глибоку вдячність. Ми також складаємо щирі

подяку монастирям, чернечим чинам і згромадженням в Україні і за кордоном, які прийняли тисячі вимушено переселених осіб і діляться з ними всім, чим мають. Як і в часи перших християнських спільнот, надмір в одних людей покрив нестачу в інших (пор. 2 Кор. 8, 14).

Цими днями ми питаємо себе: що дає нам силу боротися і протистояти ворогові, який переважає нас у десять разів у військовій потузі? Якщо ж відкоригувати саме запитання – «хто» дає нам силу, то відповідь стає очевидною. Силу дає нам Бог, бо Він є Господом сил. Чому? Бо ми любимо! У моці українців виявляється сила любові. Наші воїни керуються принципом не ненависті до чужого, а любові до свого – дітей, коханих, батьків, друзів, землі, рідних вулиць, світанків, туманів... Любов виявляється в невтомній праці волонтерів, у щедрих жертвах мільйонів, у щирій тихій молитві. І в цій любові ми вже перемогли.

Цю моральну висоту слід зберегти. Остаточно переможемо лише тоді, коли продовжуватимемо любити, коли ні на йоту не відступимо від біблійної формули цієї перемоги: «Ми знаємо, що ми перейшли від смерті до життя, бо любимо братів. Хто не любить, той у смерті перебуває» (1 Ів. 3, 14). Любов народжує героїв, а ненависть – злочинців. Жорстокість війни дегуманізує, тому ми, як народ, що захищається, і Церква, що гуртує народ у Христову родину, мусимо докладати всіх зусиль, щоб зберегти свою гідність і людяність, у жодному разі не опустившись до нелюдяності та звірств агресора. Бережімо серця наших воїнів від зла, щоб вони залишалися воїнами світла і добра! Бережімо свої серця! Перетворюймо свій гнів і кривду на мужність, незламність, правдиву мудрість і перемогу Божої правди. Святий Павло закликає «Не дозволяй, щоб зло тебе перемогло, але перемагай зло добром» (Рим. 12, 21).

Як бути Церквою?

На тлі війни увиразнюються та набувають особливої ваги принципи, до яких ми зверталися у посланні 2021 року «Надія, до якої нас кличе Господь», роздумуючи над нашим майбутнім і визначаючи душпастирські пріоритети нашої Церкви на наступне десятиліття. Відштовхуючись від досвіду пандемії, що глибоко вразила соціальні зв'язки та структури, ми наголошували на необхідності *душпастирського навернення, розбудови мереж сопричастя, зіллення ран та близькості та практичної уваги до вбогих і маргіналізованих*. Спираючись на досвід наших спільнот, ми намагалися описати методологію, а війна створила контекст, у якому кожен із нас може глибше замислитися, що ця методологія і ці принципи означають і до яких практичних висновків та дій ведуть.

Наше душпастирське навернення означатиме бути поруч із нашими вірними – у стражданнях, горі, випробуваннях, смерті. «Як страждає один член, страждають усі з ним члени» (1 Кор. 12, 26). Вислів «пахнути вівцями» повертається до свого оригінального, радикального Христового змісту – віддати своє життя за довірену кошару. Війна спонукає нас із новим запалом і стійкістю продовжувати розбудовувати зв'язки солідарності між людьми, парафіями і країнами; нові, нечувані досі, рани вимагатимуть від усіх витривалої молитви та великодушної праці, щоб

олією Божого милосердя і людського співчуття зіцілювати їх та перетворювати на джерела надії; а допомога вбогим і маргіналізованим вимагатимуть від нас нових підходів і творчості в любові.

У жовтні 2021 року, відкриваючи Синод Єпископів Католицької Церкви, Папа Франциск наголосив, що ми покликані до єдності, солідарності, братерства, які з'являються саме тоді, коли ми усвідомлюємо, що всіх нас обіймає одна Божя любов. Тобто наша єдність чи солідарність є не соціальним конструктом, а нашою ідентичністю у відповідь на Божу любов. «Хто не любить, той не спізнав Бога, бо Бог – любов» (1 Ів. 4, 8).

Війна радикально вчить нас через біль, жертви і горе, які вона щодня приносить, бути Церквою Христовою: непохитно вірити у силу добра і жити діяльною любов'ю. «Бо хто не любить брата свого, якого бачить, той не може любити Бога, якого він не бачить» (1 Ів. 4, 20).

Ми покликані бути Церквою, яка є близькою

В Україні і за кордоном наші парафії творять мережі молитви та підтримки. Разом з молитвами за мир, порятунок, поранених і полеглих лунають оголошення про збір пожертв, пошук волонтерів, пакування і розпаковування матеріальних засобів. Триває кропітка, муравлина праця. Через свідчення Церкви і наших вірних у різних країнах світу поширюється правда і зміцнюється усвідомлення того, що переживають люди в Україні. Церква, яка близька до страждання, до людського горя, є живою і музеєм не стане.

Ми покликані бути Церквою, яка слухає

Капелани і священники, представники монашества чи миряни, які працювали з тими, хто пережив окупацію, обстріли, каліцтва чи втрату рідних, зазначають, що найважливіші слова розради – «я з тобою». Контакт, увага, людяність, молитва – це головні способи душпастирювання під час війни. Вислухати іншого, почути його історію, прийняти його біль – це в наших обставинах означає бути Церквою.

Ми покликані бути Церквою, яка зіцілює рани

Протягом своєї земної місії Христос оздоровлював сліпих, розслаблених, біснуватих, щоб остаточно зіцілити людство і людину від недуги смерті та гріха. Своє служіння гоїти рани, оздоровлювати, зіцілювати Христос передав Церкві. Під час війни зіцілення духовних ран, протидія травмі та стресу – одне з першочергових завдань Церкви та її служителів. «Носіте тягарі один одного й тим робом виконаєте закон Христа» (Гал. 6, 2). Рани і травми людей, яким ми покликані служити, здебільшого видимі й очевидні, а часом приховані чи перемотані пов'язками злості, страху, вдаваної відстороненості.

Церква, будучи сама зраненою стражданнями і болем воєнного лихоліття, покликана нести кожній знедоленій і зраненій людині ліки благодаті Святого Духа у Святих Таїнствах та духовного супроводу, ліки розради і милосердної любові. У людських ранах розпізнаємо рани нашого Спасителя, а, торкаючись людського

страждання, віднаходимо контакт з Христом воскреслим, рани якого стали знаком остаточної перемоги Бога над темними і руйнівними силами гріха.

Так, у своєму Синові, розп'ятому за гріхи всіх людей і воскреслому з мертвих силою Святого Духа, сам Бог Отець виходить назустріч своїм стражденим дітям і перетворює людське терпіння на джерело надії та вічного життя. Про це нас запевняє Боже слово устами святого апостола Павла: «Коли ж ми вмерли з Христом, то віруємо, що й житимемо з Ним, знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, вже більше не вмирає: смерть над Ним більше не панує. Вмираючи бо, Він умер для гріха раз назавжди, а живучи, живе для Бога» (Рим. 6, 8–10).

Ми покликані бути Церквою, що молиться за мир і шукає справедливості

«Мир залишаю вам, Мій мир даю вам» (Ів. 14, 27). Мир є одним із дарів Святого Духа, і посеред болю щоденних тривожних новин Церква неустанно благає Господа про мир для багатостраждальної України і разом з іншими працює заради відновлення миру і справедливості на нашій землі.

Ми покликані бути Церквою, яка дає надію

Ми, християни, є людьми надії не тому, що «сподіваємося на краще», а тому що віримо в Бога і вічне життя, до якого Господь нас запрошує. «Надія ж не засоромить, бо любов Бога влита в серця наші Святим Духом, що нам даний» (Рим. 5, 5). Парадоксально, але саме ця віра дозволяє нам уповні і глибоко переживати земні події, зокрема цю війну. У перспективі вічності щоденне не розмивається, а навпаки, набуває чітких обрисів, усвідомлюється священна цінність кожної людини.

Дорогі в Христі брати і сестри! Ми, єпископи УГКЦ, через пандемію не бачилися наживо вже три роки. Однак радість нашої братньої зустрічі затьмарена страхіттями війни. Саме війна, страждання, які вона завдає нашому народові, та новітні виклики, спричинені російською воєнною агресією проти нашої Батьківщини, були в центрі наших молитов, розмов і синодальних нарад. Крім того, під час цьогорічної сесії Синоду ми роздумували над темою «Синодальність і соборність: досвід УГКЦ». У контексті нинішніх обставин це не абстрактна тема: навпаки, у біді, якої зазнає наша держава і наш народ, ми покликані заново відкрити силу єдності і необхідність щоденної та витривалої солідарності задля перемоги: «В єдності сила народу. Боже, нам єдність подай!». Ми ще гостріше відчували, що покликані зміцнювати єдність всередині країни та підтримувати наших вірних і всіх людей доброї волі поза її межами.

Нехай же силою і діянням Святого Духа буде нам дана непохитна єдність і віра в перемогу Божої правди!

Нехай Господь кріпить і благословить наших захисників, добровольців, волонтерів, медиків, працівників Державної служби з надзвичайних ситуацій, законну владу України і всіх, хто захищає і звільняє Україну від агресора!

Нехай пригорне родини загиблих, сиріт і вдов, полонених і пропалих безвісти!

Нехай дарує вічну нагороду і повноту життя полеглим!

Нехай елеєм милосердної любові зцілить тілесні, душевні та духовні рани постраждалих!

За молитвами Пресвятої Богородиці і всіх святих української землі нехай Він дарує всьому світові свій мир і благословення!

Благословення Господнє на вас!

Від імені Синоду Єпископів

Української Греко-Католицької Церкви

Св. Іосиф

† СВЯТОСЛАВ

Дано в Перемишлі,
при соборі Різдва святого Івана Хрестителя,
у день Положення чесної ризи Пресвятої Владичиці нашої Богородиці у Влахерні,
15 липня 2022 року Божого